

Влада на Република Македонија

**Национална Комисија за борба против трговија со луѓе
и илегална миграција**

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ
ЗА
2011 ГОДИНА

Скопје, февруари 2012 година

Содржина

1.Поддржувачка рамка	6
1.1 Координирачки структури	6
1.2 Законска и регулаторна рамка	6
1.3 Меѓународна соработка	6
1.4 Управување со информации мониторинг и евалуација	8
2. Превенција	9
2.1 Зајакнување на капацитетите за реализација на превентивните активности	9
2.3 Подигање на јавната свест и едукација	9
3.Поддршка и заштита на жртвите и мигрантите	11
3.1 Идентификација и упатување на жртвите	11
3.2 Директна помош и заштита на жртви и мигранти	11
3.3 Правна помош на жртви и мигранти	12
4. Буџет	13
5. Истрага и кривично гонење на трговија со луѓе и криумчарење мигранти	14
5.1 Предистражна постапка -Трговија со луѓе и Криумчарење мигранти	14
5.2 Кривична постапка-Предмети во работа во Основен Суд Скопје	17
6. Приоритети за 2012 година	18

Листа на акроними:

БПТЛ	Борба против трговија со луѓе
ГИЗ	Германското друштво за меѓународна соработка
ЕБПТЛКМ	Единица за борба против трговија со луѓе и криумчарење мигранти
ЕУ	Европска унија
ЗЕЛС	Здружение на единиците за локална самоуправа
ИОМ	Меѓународна организација за миграции
ИЦМПД	Меѓународен центар за развој на миграциона политика
ЈИЕ	Југоисточна Европа
ЛСП	Локални совети за превенција
МАРРИ	Регионален центар за миграција, азил и бегалци
МВР	Министерство за внатрешни работи
МОН	Министерство за образование и наука
МТСП	Министерство за труд и социјална политика
МНР	Министерство за надворешни работи
НАП	Национален акциски план
НК	Национална Комисија
НМУ	Национален механизам за упатување
НВО	Невладини организации
ОБСЕ	Организација за безбедност и соработка во Европа
ОЈО	Основно Јавно Обвинителство
ОН	Обединетите Нации
ПИМ	Посебни истражни мерки
ПМВ	Патничко моторно возило
СВР	Сектор за внатрешни работи
СЕЛЕК	Иницијатива за соработка на Југоисточна Европа
СОП	Стандардни оперативни процедури
ТИАЕХ	Техничка помош и размена на информации
ТМУ	Транснационален механизам за упатување
УНАСМ	Унија на независни и автономни синдикати на Македонија
УНИЦЕФ	Меѓународен детски фонд на Обединетите нации
УСАИД	Агенција на Соединетите држави за меѓународен развој
ЦЖТЛ	Центар за лица-жртви на трговија со луѓе
ЦСР	Центар за социјална работа

Предговор

Трговијата со луѓе е сериозен проблем кој Владите на повеќе држави во борбата против трговијата со луѓе се обидуваат да го решат. Во тој контекст и Република Македонија во борба против трговијата со луѓе спроведува низа активности тимски и мултидисциплинарно, што претставува единствен правилен пристап во реализацијата на заеднички цели за превенција и елиминарање на трговијата со луѓе.

Главните активности на планот на борба против трговијата со луѓе во земјава во изминатите години беа насочени, главно кон рана идентификација и заштита на жртвите, превентивни активности со цел намалување на регрутацијата на идни жртви и истражни активности за пронаоѓање и казнување на сторителите на трговијата со луѓе.

Вложени се напори со цел обезбедување на институционална помош и заштита на жртвите. Следени се во континуитет, трендовите, динамиката и влијанието на различни фактори во сите фази на процесот на трговијата и дадено е должно внимание на превентивните активности во борба против трговијата со луѓе.

Во борба против овој вид на криминал, Националната Комисија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција ја одбележа 10-годишнината од формирањето, за што беше отворена изложба на плакати од кампањите против трговијата со луѓе реализирани во изминатите 10 години како можност да се согледаат сите активности кои дале печат од страна на сите партнери.

Како во изминатите неколку години, и во 2011 година од страна на Стејт Департментот на САД Републиката Македонија е рангирана во група ТИЕР 1 земји, со што спаѓа во земји кои целосно ги исполнуваат критериумите за борбата против трговијата со луѓе. Ова е секако и поттик во наредниот период да вложиме уште поголема посветеност во борба против овој криминал.

Во 2012 година продолжуваме со целосна имплементација на преостанатите активности по Националниот Акциски План за борба против трговија со луѓе и трговија со деца 2009-2012 година, согласно Стратегијата, и изготвување на нова Стратегија и Акциски Планови.

Со тоа нашите приоритети и понатаму остануваат борбата против организираниот криминал, вклучително и трговијата со луѓе, ефективни, превентивни, едукативни, легислативни, казнени и други мерки во рамките на спречувањето на овој проблем. Така нашата држава ќе продолжи да биде призната и препознатлива и надвор од нашите граници и ќе го задржи лидерскиот статус во регионот во севкупниот институционален одговор во борбата против трговијата со луѓе.

НАЦИОНАЛЕН КООРДИНАТОР

Виолета Андоновска

Вовед

Владата на Република Македонија, сакајќи да постигне повисоко ниво на ефикасност и заедничко дејствување во борбата против трговијата со луѓе и илегалната миграција во Република Македонија, донесе Одлука за формирање на Национална комисија за борба против трговијата со луѓе и илегалната миграција (одлука објавена во Сл. весник на РМ, бр.18/2001). Во 2002 година е донесена Национална програма за борба против трговијата со луѓе, (“Службен весник на РМ”, бр. 10/2002).

Врз основа на Одлука, Владата донесе Решение за именување Национален Координатор и членови на Националната комисија.

На седницата одржана на 30.01 2007 година донесено е Решение за именување на Национален Координатор, негов заменик, секретар и членови на Комисијата.

Согласно Одлуката, Националната комисија има задача:

- да ја следи и анализира состојбата со трговијата со луѓе и илегалната миграција;
- да ги координира активностите на надлежните институции и
- да соработува со меѓународните и невладини организации.

Членови на Националната Комисија се претставници на ресорни министерства и институции вклучени во борбата против трговијата со луѓе и илегалната миграција.

Национален Координатор е Државен секретар на МВР, Началник на ЕБПТЛКМ–МВР заменик национален координатор, а членови Државен советник-МВР, МВР-РС за ГР Север –Скопје одделение за илегална миграција и превенција, советник за илегална миграција- МВР-СГРМ, Царинска Управа на Република Македонија, МНР, Основно Јавно Обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција, Директор на Центарот за обука, МОН, Раководител на одделението за стратешко планирање-Министерство за Здравство, Државен советник во МТСП, Судија од Основен суд Скопје 1.

Во рамките на Националната комисијата од 2003 година функционира **Секретаријат на Национална Комисија** кој ги реализира одлуките на Комисијата раководен од Државен советник во МВР каде членуваат претставници од меѓународни, НВО и експерти од владините институции:МВР-ЕБПТЛКМ, МТСП-НМУ, Американска амбасада, ICMPD, OSCE, GIZ, UNICEF, IOM, Регионален Центар- MARRI, НВО „Отворена порта“, НВО „За среќно детство“, НВО „Семпер“, НВО „Езерка“-Струга, и Црвен крст на Република Македонија.

Во Националната Комисија од 2003 година етаблирана е **Подгрупа за борба против трговија со деца** со која претседава Советник за заштита и превенција од трговија со луѓе во МТСП-НМУ, а членуваат претставници на: МВР-ЕБПТЛКМ, СГРМ-МВР, Амбасадата на САД во Скопје; ICMPD, OSCE, GIZ, UNICEF, IOM, НВО „Отворена Порта“, НВО „За среќно детство“, НВО„Еднаков Пристап“ како и заменик Народен правобранител кој е во улога на надворешен член/набљудувач.

Националната Комисија во 2006-2008 година изготви прв, а во 2009 – 2012 година втор Национален Акциски план за борба против трговија со луѓе и илегална миграција и трговија со деца во Република Македонија.

1. Поддржувачка рамка

1.1 Координирачки структури

Зајакната е координативната улогата на Националната комисија која одржуваше континуирано состаноци. Подобрена е транспарентноста во имплементацијата на активностите со партнерска соработка и комуникација на сите засегнати страни. Актуелните содржини редовно се ажурираат на веб-страницата на Комисијата¹. Институционализирана е канцеларијата на Националниот координатор, со што се зајакнати капацитетите на Националната Комисија и Националниот известувач за борба против трговијата со луѓе и илегална миграција.

Ревидирано е членство на Националната Комисија, Секретаријатот и Подгрупата за борба против трговија со деца и номинирани се претставници од соодветни институции. Последните измени на членовите на Националната Комисија се објавени во Сл.весник на Р.М. бр.32/2011.

1.2 Законска и регулаторна рамка

МТСП/НМУ во согласност со обврските кои произлегуваат од Законот за социјална заштита (Сл. весник на РМ бр.79/09 чл.26 и чл.31) на 28.01.2011 година за заштита на лица жртви на трговија отвори државно прифатилиште - Центар за лица-жртви на трговија со луѓе (Центар). Во Центарот се сместуваат жртвите на трговија со луѓе домашни државјани и странски жртви кои имаат добиена дозвола за привремен престој. Во Центарот за лица жртви на трговија со луѓе директна помош и поддршка даваат две НВО со кои МТСП има потпишано меморандум за соработка:

- социјална поддршка од НВО „Отворена порта“ и
- психолошка поддршка од НВО „За среќно детство“.

Во текот на 2011 година спроведено е истражување „Право на компензација за тргуваните лица во Република Македонија „со препораки за подобрување на системот на компензација за жртви од трговија со луѓе од страна на НВО „Отворена Порта“.

1.3 Меѓународна соработка

- Потпишан е меморандум за соработка помеѓу МТСП и ГИЗ за спроведување на „Програма за борба против трговија со луѓе и социјална заштита“. Ова е регионална програма која се спроведува во Македонија, Србија, Косово, Босна и Херцеговина, со цел да се зајакнат децентрализираните социјални услуги за успешна борба против трговијата со луѓе, со цел да се допре до ранливите групи, постигање на долгорочна социјална инклузија на жртвите и високо ризичните групи преку различни социјални програми кои што се во согласност со нивните потреби, обезбедени од страна на владиниот и невладиниот сектор.
- МВР остварува редовна комуникација и соработка со СЕЛЕК Центарот во Букурешт, Европол и Интерпол во однос на водење на заеднички меѓународни истраги и формирање на заеднички истражни тимови особено во земјите од Југоисточна Европа во борба против прекуграничниот криминал, и врши размена на информации меѓу држави и размена на податоци за криминалните групи и поединци од интерес за ефикасно кривично гонење на сторители на трговија со луѓе.

¹ www.nacionalnakomisija.gov.mk

Во текот на 2011 година направена е богата меѓународна соработка. Во таа насока учествувано е на повеќе меѓународни и регионални конференции и семинари, на кои претставниците од Македонија активно учествува и ја претставуваа состојбата во Република Македонија и заложбите во борбата против овој криминал. Темите на овие настани се: Регионален Семинар во Будимпешта- „Трговија со деца“, Во Драч-Албанија „Трговија со луѓе со цел трудова експлоатација“ во Софија-Бугарија, Состанок за Националните Координатори од Југоисточна Европа за деца на улица во Белград, Меѓународна работилница во Париз-Франција, Здаеднички истражни тимови за ТЛ во Словенија, „Меѓународна тркалезна маса за борба против трговијата со луѓе, Идентификација и миграција,, Европската мрежа на друштвата на Црвениот крст и Црвената полумесечина за борба против трговија со луѓе, ЕУ -работилница на ТАИЕХ - "Слобода на движење на лица – спречување на нелегална миграција, Практично постапување согласно Шенгенското законодавство".

- Македонија беше и домаќин на важни Меѓународни и регионални настани:
- Како една од десетте земји од Југоисточна Европа Македонија, (Албанија, Босна и Херцеговина, Бугарија, Косово, Молдавија, Србија, Хрватска и Црна Гора), учествуваше во имплементирањето на проектот „Зајакнување на транснационалната соработка во случаите со жртви на трговија со луѓе“ на ИЦМПД со спроведување на проектот (ТМУ ИЦМПД) чии цели се: развивање на примерок за известување за подобрување на меѓународна соработка на оперативното ниво меѓу земјите на дестинација, потекло и транзит и да обезбеди поддршка за имплементирање на (ТМУ насоките) со фокус на посебните мерки за деца и трудова експлоатација; За тие цели изготвен е образец за известување кој ќе го олесни целиот процес од упатување, идентификација до враќање и помош за жртвите на трговија со луѓе во земјите на потекло, транзит и дестинација.
- Македонија беше домаќин на првиот тренинг кој се одржа во Скопје, од 5 до 7 декември 2011 година, на кој учествуваа уште четири земји од ЈИЕ (Албанија, Косово, Романија, Молдавија).
- "Социјалните димензии на трговијата со луѓе во Западен Балкан" организиран од страна на Германското друштво за меѓународна соработка.
- Регионалниот центар MARRI во рамки на своите активности за соработка со МВР на Република Македонија и Националната Комисија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција, беше домаќин на националните координатори за борба против трговија со луѓе од земјите-членки на MAPPI (Албанија, Србија, Хрватска, Босна и Херцеговина и Црна Гора) како и на координаторите од Бугарија и Романија.
- Меѓународна Организација за Миграции ИОМ организираше конференција на тема „Адресирање на побарувачката“ Да ја спречиме трговијата со луѓе онаму каде што започнува со Шведската амбасада и Шведскиот институт, а во партнерство со Националната комисија за борба против трговија со луѓе и илегална миграција. Цел на конференцијата беше размена на искуства и пракса меѓу учесниците преку споделување идеи за поефикасна борба против ова модерно ропство.
- Во септември (06-07.09.2011г), во Охрид, на годишната конференција на детските омбудсмани од Југоисточна Европа, на тема: „Заштита на децата од економска експлоатација,, со презентација на истражувањето: „Опсервација на деца на улица и проценка на ризикот од насилство и трговија со луѓе,, Зема учество НВО „За Среќно детство“.
- Мрежи на илегална миграција-криминални рути, Француска Амбасада-Скопје, Национален центар за обуки на полицијата, 22-24.11.11 година.
- НВО Семпер „Прекугранични локални партнерства за борба против трговија со луѓе во Република Македонија, Албанија и Босна и Херцеговина“.

1.4 Управување со информации мониторинг и евалуација

Националниот известувач за борба против трговијата со луѓе и илегална миграција со поддршка на Мисија на ОБСЕ во Скопје, спроведе низа активности за јакнење на неговите капацитети. За оваа цел беше направена Анализа на состојбите во поглед на мониторинг механизмите и алатките кои постојат во државата. Изготвена е методологија за работа и структура по која ќе известува Националниот известувач. Исто така направено е адаптирање на мониторинг алатките односно на двата обрасци за следење на работата на случај според жртвата и за следење на напредокот во спроведувањето на НАП-от.

Во текот на 2011 година и покрај обидите на ИЦМПД, МТСП и МВР, базите за податоци за жртви на трговија со луѓе и за сторители на кривичните дела трговија со луѓе сеуште не се функционални. Истите покажуваат софтверски проблем кој е детектиран по внесување на поголем број на податоци во нив.

Во МТСП воспоставен е систем на прибирање на статистички податоци за жртви на трговија со луѓе са следење на трендот на оваа појава без да се прибираат и обработуваат личните податоци со што се овозможува максимална заштита на идентитет и другите лични податоци на жртвите. Врз основа на стандардизиран прашалник податоците се добиваат од ЦСР и од МВР/ЕБПТЛИМ.

Постигнати резултати:

- Ревидирано е членство на Националната Комисија, Секретаријат и Подгрупата за борба против трговија со деца.
- Ангажирано лице во канцеларија на Националниот Координатор;
- Отворено државно прифатилиште Центар за жртви на трговија со луѓе;
- Потпишан меморандум за соработка помеѓу МТСП-НМУ и НВО Отворена порта – Ла Страда и НВО За среќно детство;
- Изготвени три Студии за:
 - 1 „Национални програми и бенефиции во рамките на системот на социјална заштита во Република Македонија“;
 - 2 „Меѓународната законска рамка и македонските закони за сиромаштија со посебен фокус на трговијата со луѓе“;
 - 3 „Проценка на ранливи групи од аспект на сиромаштија со фокус на трговија со луѓе“;
- Изготвени се современи методолошки алатки за работата на Националниот известувач;
- Брошура „Право на компензација за тргуваните лица во Македонија“ со препораки за подобрување на системот на компензација за жртви од трговија со луѓе- О Порта – Ла Страда;
- Воспоставена добра соработка помеѓу СЕЛЕК Интерпол и Еуропол со МВР и ЈО.
- Одржани 7 регионални средби во Република Македонија за зајакнување на транснационалната соработка на трговија со луѓе;
- Одржани се 10 семинари, работилници и конференции од меѓународен карактер надвор од Македонија за БПТЛ.

2. Превенција

2.1 Зајакнување на капацитетите - реализација на превентивни активности

МТСП-НМУ во соработка со општина Ѓорче Петров како дел од Локалниот акциски план во текот на 2011 година спроведе 4 превентивни работилници во Основни училишта, каде се обучија наставници и ученици од седмо и осмо одделение (831 ученик и 29 наставници). Одржа јавна дебата со претставници на локалните институции и полицијата и подготви и дистрибуира пропаганден материјал на тема превенција од трговија со луѓе.

- Мисија на ОБСЕ во Скопје во партнерство со МТСП и МВР реализира регионални работилници за Зајакнување на капацитетите на Локалните совети за превенција ЛСП во борбата против ТЛи за децентрализација на борбата против трговијата со луѓе и зајакнување на свеста за трговијата со луѓе на локално ниво со претставници на Локалните превентивни совети во Тетово, Штип и Струга каде присуствуваа над 90 претставници на локалните совети, подрачните единици на МВР, јавното обвинителство, центрите за социјална работа, трудовите инспекторати и релевантни НВО од наведените општини. Преку работилниците организирани на локално ниво беше нагласена улогата на локалните совети за превенција и важноста од нивното вклучување во делот на превенција од трговијата со луѓе. Исто така, работилниците беа проследени од локалните медиуми што дополнително допринесе за зајакнување на свеста за трговијата со луѓе во овие локални средини.
- НВО Отворена Porta - Организира обуки на професионалци од: одделенија за превенција во СВР, полициски станици, ЦСР, совети за превенција во локалната самоуправа, ЗЕЛС, воспитно образовни установи, здравствени институции и медиуми.
- Организирани се две работилници од Отворена Porta со членовите од Унија на независни и автономни синдикати на Македонија (УНАСМ)
- Отворена Porta спроведе обука за Превенција од трговија со луѓе наменета за наставниот кадар од основните училишта од Општина Кисела Вода и Општина Аеродром во Скопје.
- НВО Семпер спроведе едукација на стручни тимови (педагози, психолози, социјални работници) од основни и средни училишта за превенција од трговија со луѓе.
- НВО „За среќно детство“ – одржа обука на наставници и психолози од основни училишта во Битола, фокус група на тема „Насилство над децата во семејство, една од причините за трговија со деца“.

2.3 Подигање на јавната свест и едукација

НВО Отворена Porta, „За среќно детство,“ „За еднакви можности-Семпер“ Битола, Мрежата БУДНОСТ, Црвен крст на Република Македонија и Здружение за еднакви можности „Езерка“ од Струга за подигање на јавната свест и едукација спроведоа:

- **Кампањи за подигање на свеста во 8 урбани и 8 рурални средини.**
- **4 фокус групи** со наставници и психолози од основните училишта во Битола со цел препознавање на потенцијалните ученици жртви на трговија со луѓе.
- Спроведена е врсничка **едукација на млади** за превенција од трговија со луѓе и обучени 15 нови едукатори.
- На студенти од Педагошки факултет од Штип, Тетово и Скопје-Филозофски факултет, Институт за Социјална работа и социјална политика, Психологија, Педагогија и Дефектологија беа едуцирани **373 студенти за превенција од трговија со луѓе.**

- Преку врсничките едукатори во 8 града организирани се вкупно 48 работилници на кои учество земаа **1189 ученици**.
 - Спроведени се **106 превентивни лекции во основни и средни училишта** на тема Превенција од трговија со луѓе во Битола, Скопје и Демир Хисар и **обучени 3299 ученици и 37 наставници** и претставници од стручните тимови.
 - Прикажувани се едукативно-превентивни **филмови**: „Ти си жива „ Лилија за секогаш, „Сестри“ „Две девојчиња“ во ОУ, СДУ и Домови на култура со цел издигнување на свеста кај младата популација.
 - Изработена е **ликовна творба** на тема трговија со луѓе во 10 основни училишта во општина Битола и изработени се 98 ликовни творби од ученици од 7-мо и 8-мо одделение од основните училишта во Битола.
 - Поделени се околу **13.450 примероци на едукативно- превентивни материјали** на деца, ученици и студенти низ цела Македонија.
 - Одржани се **14 форум театри** и еден литературен конкурс во 15 средни и основни училишта во **9 градови во Македонија**.
 - Обучени се 15 волонтери на Црвен крст на Република Македонија од 7 града.
 - Извршени се **истражувања** и опфатени се на 517 ученици од 7 средни училишта и 620 ученици од 10 основни училишта од општина Битола и Демир Хисар за информираноста на проблемот на трговија со луѓе;
 - На **СОС линијата** 354 јавувачи имаа можност да добијат информација, емоционална поддршка, психо - социјална поддршка и асистенција
 - Одржана е 21 **Работилница на тема Трговијата со луѓе** на кои беа обучени 43 претставници на институции, и 44 НВО членки на Националната Мрежа Будност како и претставници од локалната самоуправа и советите за превенција при СВР од 10 града во Македонија.
 - Одржани се **превентивни работилници и јавни дебати** со 28 претставници на локалните институции и полицијата, и зајакната е свеста за трговијата со луѓе на локално ниво.
 - **По повод 18 октомври -Европскиот ден за борба против трговијата со луѓе и „Неделата за борба против трговија со луѓе„ Националната Комисија** одржа прес конференција на министерката за внатрешни работи м-р Гордана Јанкуловска и беа реализирани повеќе активности, во партнерство со Меѓународните и НВО насочени кон превенција на трговијата со луѓе и деца:
Одржани се 55 настани (превентивни лекции, форум театри, ликовен и литературен конкурс, тркалезни маси, координативни состаноци, ликовна изложба на тема „трговија со луѓе“ трибини на кои учество земаа претставници од локална самоуправа, полиција, социјални работници, НВО, трудова инспекција, медиуми, здравствени работници, одделението за превенција од МВР, царина, гранична полиција и јавно обвинителство, делени се информативно едукативни материјали на фреквенти места во 10 градови во Македонија.
- Меѓународните организации ИСМПД, ОБСЕ ИОМ, ГИЗ по повод неделата за борба против трговијата со луѓе ги спроведоа следните активности:**
- **ИСМПД** одржа транснационални тренинзи на десетте земји од ЈИЕ и земјите од ЕУ со цел релевантните актери во борбата против трговијата со луѓе да се запознаат со изготвениот образец за известување и да овозможат негова правилна употреба. На тренингот учествуваше Форум театар од Холандија со вистински жртви на трговија со луѓе. Преку презентација на нивните лични искуства, учесниците имаа можност да учат директно од жртвите во однос на нивните потреби и перцепции.
 - **Мисија на ОБСЕ во Скопје** се насочи кон јакнење на улогата и капацитетите на Националниот известувач за борба против трговијата со луѓе и илегална миграција. За таа цел ќе се применува нова методологија и структура за

подготовка на годишен извештај изготвен преку нови форми и техники за собирање на информации/обрасци: за следење на работата по случај според жртвата и за следење на напредокот во спроведувањето на НАП.

- **ИОМ** организираше конференција „Спречување на побарувачката како опција за успешна борба против трговијата со луѓе“ на која учествуваа 85 експерти и практичари од Македонија, Шведска и Косово. Истите одржаа билатерални билатерални состаноци, разменија искуства и идеи за добри практики во борбата против трговијата со луѓе за начините и модалитетите за успешно решавање. Даден беше акцент на адресирање на побарувачката како еден од пристапите за справување со трговијата со луѓе.

3. Поддршка и заштита на жртвите и мигрантите

3.1 Идентификација и упатување на жртвите

Упатување на жртвите во ЦЖТЛ и Прифатен центар за странци-Скопје се одвиваше согласно СОП и ТМУ од страна на ЕБПТЛКМ при МВР и НМУ-МТСП кои идентификуваа вкупно 11 жртви од кои 9 домашни и 2 странски државјанки.

Според податоци со кои располага канцеларијата на НМУ во текот на 2011 година во Центарот за лица жртви на трговија со луѓе сместени се вкупно 9 државјанки на Македонија (6 малолетни и 1 полнолетна)² каде е започнат процесот за нивна реинтеграција, односно вклучување во образовниот процес.

Малолетните жртви потекнуваат од дисфункционални семејства од рурални средини во близина на Скопје, Гостивар, Куманово, Кичево, Битола и Крива Паланка.

Две идентификувани странски државјанки според податоците на МВР беа сместени во Прифатен центар за странци –Скопје и вратени во матичната земја, согласно Стандардните оперативни процедури и Транснационалниот механизам за упатување на жртви на трговија со луѓе.

Здружението „За среќно детство“, учествуваше во подготовка на „Прирачник за идентификација на жртви на трговија со луѓе“, кој е во процес на подготовка за печатење.

3.2 Директна помош и заштита на жртви и мигранти

Во Центарот за лица жртви на трговија со луѓе директна помош и поддршка даваат две НВО. Тим за социјална поддршка од НВО „Отворена Порта“ (составен од 7 лица: еден е координатор, асистент на координаторот и 5 лица кои ги спроведуваат дежурствата) и тим за психолошка поддршка од НВО „За среќно детство“ (составен е од 3 лица од кои 2 лица секојдневно реализираат индивидуални и групни психо-едукативни активности и едно лице е супервизор на нивната работа).

Тимот за социјална и психолошка поддршка реализираше социјална програма за 9 жртви преку групни и индивидуални сесии во зависност од потребите и интересите на корисниците преку помош и подготовка околу учењето, лекарски интервенции, помош во справувањето со своите проблеми. Социјалната програма има цел позитивно да влијае на лицата кои се сместени, начинот на нивното размислување, стекнување поголема самодоверба, надминување на потешкотии во нивниот живот, стекнување навика за соживот со други националности, меѓусебно другарување и давање помош и поддршка на другиот.

Психолошката програма се одвиваше преку психо-дијагностичка проценка на личноста, на сите идентификувани жртви, индивидуален план за работа во

² 2 малолетни жртви се идентификувани во 2010 година

зависност од потребите и потенцијалите на личноста за реализација на терапевтски и едукативни активности кои ќе доведат до надминување на трауматските искуства коишто ги доживеале жртвите, враќање на желбата за позитивно дејствување, враќање на самодовербата, и развивање на свесност за носење на конструктивни одлуки и мотивираност за успешна интеграција во средината.

Во текот на престојот во Центарот за лица-жртви на трговија со луѓе започнат е процесот на рехабилитација и реинтеграција на жртвите на трговија: 4 штитенички беа вклучени во образовниот процес, 2 завршија курс за доквалификација 1 вклучена во школо за страни јазици а за 7 штитенички изготвени се индивидуални програми за реинтеграција и вратени се во своите семејства.

Општите дневни активности во Центарот, се спроведуваат според изготвен распоред и/или заедничка проценка за потреби од страна на тимовите во однос на стручната работа.

За поддршка во реинтеграцијата на жртвите на трговија со луѓе, МТСП воспостави соработка со НВО „Еднаков пристап,“ преку кој жртвите, кај кои постои интерес, се вклучени во изучување на странски јазик.

Во Центарот за лица жртви на трговија со луѓе се води документација и евиденција за спроведената работата а месечни извештаи се доставуваат до НМУ/МТСП согласно правилата за работа на Центарот.

Согласно договор со МВР, Црвениот крст на Република Македонија пружа медицинска помош на лицата сместени во Прифатниот центар за странци-жртви на трговија со луѓе и мигранти (од 2010 година).

3.3 Правна помош на жртви и мигранти

Според податоци на канцеларијата на НМУ/МТСП во тек на 2011год а заклучно со 30.08.2011 година пред Основниот суд Скопје 1 Скопје од страна на правниот застапник на НМУ застапувани се 9 (девет) малолетни жртви на трговија со луѓе кои биле и сведоци.³

На сите малолетни лица е назначен старател од страна на ЦСР кој се грижи за нивните права и интереси.

Во текот на 2011 година во Центарот за лица-жртви на трговија со луѓе овозможена е социјална и психолошка асистенција на 9 лица. На жртвите им е обезбедена поддршка и емоционална, медицинска, правна помош и тн.

Рехабилитација и реинтеграција на жртви на трговија со луѓе започнува веднаш при сместувањето во ЦЖТЛ каде покрај краткорочната помош, фокусот на асистенцијата се насочува кон долгорочната поддршка и социјалната инклузија во соработка со социјалните работници од ЦСР.

Илегална миграција

Според канцеларијата на НМУ/МТСП во текот на 2011 година координирани се постапки за **назначување на старател за 17 деца илегални мигранти** од вкупно 28 сместени во Прифатниот центар за странци.

- Според возраста: 1 е на возраст до 14 години и 16 се од 14-18 години;
- Според полот 2 се женски деца и 23 се машки деца;
- Според земјата на потекло државјани на: Авганистан, Мароко, Алжир, Иран, Либија, Косово, Албанија.
- Од нив **12 деца имаат побарано азил** и се префрлени во Центарот за азил.

³ Дел од постапките започнале да се водат од 2010

Во 2011 год. во **Прифатниот центар за странци** вработени се психолог и социјален работник согласно новата систематизација на МВР. Истите имаат изготвено програма за психосоцијална заштита на странските жртви сместени во Прифатниот центар за странци.

Постигнати резултати:

- Директна помош и поддршка дадена е на 11 жртви на трговија со луѓе во согласност со СОП-ТМУ.
- Психо – социјална помош и поддршка обезбедена на 9 жртви сместени во Центар за лица жртви на трговија со луѓе и 2 жртви сместени во Прифатен центар за странци-Скопје.
- На 9 (девет) жртви на трговија со луѓе кои биле и сведоци во постапката во координација на канцеларијата на НМУ назначен е правен застапник, како и старател од страна на ЦСР.
- Помош и поддршка дадени се на 28 деца илегални мигранти сместени во Прифатен центар за странци –Скопје во кој се зајакнати капацитети со вработување на психолог и социјален работник.
- Координирани се постапки од НМУ за назначување на старател за 17 деца - илегални мигранти од кои, 12 имаат побарано азил.

4. Буџет

Спроведените активности за борба против трговијата со луѓе беа реализирани во партнерство помеѓу Националната Комисија и институциите на системот, Меѓународните, НВО како и Локалната самоуправа.

За спроведените активности обезбедени се средства од:⁴

- **Влада на Република Македонија⁵: 1.250.000,00 МКД**
- **Министерство за труд и социјална политика за Центарот за лица жртви на трговија со луѓе: 615.000,00 МКД**
- **Министерство за внатрешни работи: 531.900,00 МКД**
- **Меѓународни организации:**
 - ОБСЕ, ИОМ: 1.286.000, 00 МКД и
 - ИЦМПД:⁶ 1,292,800 американски долари
- **Донации на НВО: 11.246.000,00 МКД**

Донатори за спроведените активности се: УСАИД, Посебно алоцирани средства од унифицираниот буџет на Мисијата на ОБСЕ во Скопје, ГИЗ, Министерство за надворешни работи од Грција и Амбасадата на Норвешка во Грција, Влада на Шведска и Шведски Институт, Германски Црвен крст, ЕУ, ИПА програма за прекугранична соработка, УН.ГИФТ, CNV International, ЕУ, ЦИРА, Christliche Ostmission – Switzerland; ЕУ/ИПА Funds –ЦИРА.

⁴ Вкупен буџет е 14.928.900,00 МКД и дел од средствата на ICMPD

⁵ На седницата одржана на ден 08.04.2011 година Владата донесе Одлука за распределба на средствата од Буџетот на РМ за 2011 година наменети за финансирање на програмските активности на здруженија и фондации. Одлуката е објавена во „Службен весник на РМ“бр.48/11. Два од проектите се насочени кон превентивни активности (НВО Семпер и Езерка) а два се насочени кон директна поддршка и заштита на жртви (НВО За среќно детство и Ла Страда). Секој проект е во висина од 312.500 денари.

⁶ Вкупниот Буџет на регионалниот проект на ИЦМПД од 1,292,800 американски долари се однесува на следните држави во регионот: Албанија, Босна и Херцеговина, Бугарија, Косово, Македонија, Молдавија, Србија, Хрватска и Црна Гора во траење од 18 месеци.(од 31 септември 2010 до 31 март 2012) .

5. Истрага и кривично гонење на трговија со луѓе и криумчарење мигранти

5.1 Предистражна постапка - Трговија со луѓе

Во текот на 2011 година ЕБПТЛКМ во МВР спроведе криминалистички истраги за случаи на трговија која е вршена внатре во нашата земја.

За одбележување е **спроведената проктивна истрага** за трговија со луѓе со цел идентификување на криминална група која врши врбување, прифаќање, засолнување, држење и контролирање на малолетни-жртви на трговија со луѓе, од женски пол, кои беа принудувани да даваат сексуални услуги на клиенти со што криминалната група вршеше КД- по чл.418-а „Трговија со луѓе“, 418г Трговија со малолетно лице, чл.418в „Организирање на група за поттикнување на извршување на трговија со луѓе, трговија со малолетно лице и криумчарење на мигранти,“ и чл. 191 „Посредување во вршење на проституција“ од КЗ на РМакедонија која резултиреше со Кривична пријава против 22 лица, при што беа идентификувани 6 женски лица жртви на трговија со луѓе на возраст од 15-21 година од кои 3 се полнолетни и 3 малолетни. Карактеристично за овој случај е што покрај криминалната група-трговци, кривично се пријавени и корисниците на сексуални услуги од жртви на трговија, вкупно 15 за сторено кривично дело Трговија со малолетно лице казниво по член 418г.ст.1 вв со став 3 од КЗМ.Со овој случај се дава голем придонес во намалување на побарувачката на сексуални услуги од жртвите што преставува нов пристап во борбата против трговијата со луѓе.

Во период од март–декември 2011 година беше идентификувана меѓународна криминална група која дејствува на територија на Македонија и Бугарија за што беше воспоставена Криминалистичка Обработка ЛУНА,. Преку СЕЛЕК Центарот воспоставена е комуникација со цел координирање на активности и размена на информации за криминалната група и сузбување на истата, за што се применети ПИМ мерки од страна на Бугарските полициски служби. Обработката ќе биде реализирана во наредниот период.

Во текот на месец декември 2011 година во содејство со РЦ за ГР„Север“-ОИМПК, откриен е случај во кој две женски лица (една малолетна 17 год.)- претпоставени жртви на ТЛ, кои биле регрутирани и врбувани од страна на косовски државјанин да собираат-питачат доброволен прилог за помош на болни и хендикепирани лица, под закрила на негова нерегистрирана хуманитарна организација од Урошевац-Косово. Истите илегално ја преминале косовско – македонската граница. Двете косовски државјанки беа сместени во Прифатен центар за странци-Скопје од 22-23.12.2011 година и согласно СОП-ТМУ беа репатрирани во матичната држава, со цел спроведување на понатамошна истрага од страна на косовските полициски власти.

Во текот на 2011 година, активностите на тимот за борба против трговија со луѓе беа насочени кон идентификување на лица и групи кои се занимаваат со врбување, транспортирање, засолнување, трудово и сексуално експлоатирање на жртви.

ТАБЕЛАРЕН ПРИКАЗ Трговија со луѓе во 2011 година⁷

<ul style="list-style-type: none"> • Трговија со малолетно лице - член 418 г • Трговија со луѓе - 418-а • Трговија со малолетно лице 418г,в и „Посредување во вршење на проституција“ чл.191 	Кривични пријави чл.418-г -2 КП чл.418-а -2КП чл.418-г,в и 191-1 КП Вкупно – 5 КП		Сторители чл.418-г- 6 чл.418а- 6 чл.418-г,в и 191- 22 ПИ -чл.418г-1 ВКУПНО: 35 34 мажи 1 сторител од женски пол		Пресуди по КП за сторители на странска жртва 1- правосилна
	Посебен извештај чл.418-г 1				
Жртви					
11					
Малолетни			Полнолетни		
6			5		
Домашни		Странски	Домашни		Странски
5		1	4		1
Вид на експлоатација			Вид на експлоатација		
Трудова и сексуална	Трудова	Сексуална	Трудова и сексуална	Трудова	Сексуална
1	1	4	1	/	4

До Основно Јавно Обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција, во 2011 година од страна на МВР беа доставени вкупно 5 кривични пријави (по член 418-г, 418 г,в и 191 и 1 Посебен извештај по чл.418г). Кривично се пријавени вкупно 35 сторители од кои 34 од машки и 1 од женски пол. Идентификувани се 11 жртви од кои 6 малолетни (5 домашни и 1 странска жртва на трговија) и 5 полнолетни (од кои 4 домашни жртви и 1 странска жртва на трговија со луѓе). Сите жртви на трговија со луѓе се од женски пол. **Најзастапен вид на трговија со луѓе е сексуалната експлоатација.**

Криумчарење мигранти

Состојбите во областа на криумчарењето мигранти во изминатата година укажуваат на фактот дека нашата територија во главно се користи за транзит на илегални мигранти со потекло од Блискиот и Далечниот Исток (Авганистан-Пакистан) и земјите од Северна Африка кои нашата земја ја користеле заради транзит односно илегален влез и излез од државата каде привремено се задржувале а криумчарењето било организирано од криминални групи чија крајна дестинација била некоја од западно-европските земји со цел подобрување на економскиот статус. За влез во Република Македонија најчесто се користат илегалните премени на границата со Грција, а за излез границата со Република Србија во најголем бој на случајеви територијата на Република Македонија ја преминуваат со патнички моторни возила на криминални групи или дел од територијата со јавни превозни средства.

МВР-ЕТЛИКМ во континуитет прибира сознанија, идентификува и проучува лица и групи, кои се јавуваат како сторители на кривични дела поврзани со криумчарење на мигранти. Изготвува криминалистички профили на криминални групи, објекти и поединци при што главни индикатори при профилирањето се степенот на организираност, начинот на извршување на кривичните дела,

⁷ МВР-ЕБПТЛИКМ

општествената опасност и меѓународната поврзаност. Според евиденциите на ЕБПТЛКМ:

- **Отворени се 3 нови Криминалистички Контроли од кои 2 прераснаа во Криминалистички Обработки и во тек е примена на посебни истражни мерки.**

- Продолжено е со активности по 4 (четири) од 8 (осум) веќе постоечки криминалистички обработки отворени во претходните години за идентификување на лица инволвирани во криумчарење на мигранти и изработка на фалсификувани документи од кои во (4) се применети ПИМ мерки.

КО Дрма е реализирана со ПИМ на 14/15.05.2011 г. Документирани беа 12 транспорти на 78 мигранти и до ОЈО Скопје. Поднесена е Кривична Пријава против 8 лица на кои им е одредена мерка притвор и одземени се 6 ПМВ.

КО МАНДРА е реализирана со примена на ПИМ заради идентификување на лица од подрачје на Богданци и Гевгелија, кои се бават со криумчарење на мигранти.

На 06 и 07.12.2011 год во Охрид, по иницијатва на СЕКИ/СЕЛЕК одржана е и работна средба со преставници од МВР на Србија. По Обработката до сега се притворени 3 лица: членови на криминалната група по поднесени 2 Кривични пријави од страна на Сектор за гранични работи Регионален Центар -“Југ“.

На 27.08.2011 година во Гевгелија документиран е случај на криумчарење на мигранти и поднесена е кривична пријава од Регионален Центар за гранични работи-Југ-ПС-Гевгелија против 3 лица од Куманово од кои 2 лица се полициски службеници во Регионален Центар за гранични работи „Север“- ПС за Граничен надзор - Белановце.

- Заедно со Царинската Управа документиран е и еден случај на криумчарење на фалсификувани Фински патни исправи од Бугарија во Македонија Во врска со истото од страна на царинската управа е поднесена кривична пријава против две лица.

ТАБЕЛАРЕН ПРИКАЗ - Криумчарење мигранти ⁸

КРИУМЧАРЕЊЕ МИГРАНТИ - 2011		
Член од КЗ на РМ	Кривични пријави	Пријавени лица
“Криумчарење на мигранти” чл.418 б	5	8
Организирање на група заради вршење на кривичните дела ,Трговија со луѓе,Криумчарење мигранти и Трговија со малолетно лице чл.418в	1	8
„Употреба на фалсификувана исправа“ чл 380	2	3
ВКУПНО	8	19

ЕБПТЛКМ во содејство со РЦ за ГР, СВР и Царинска управа поднесе 8 КП против 19 лица.⁹ Посебни истражни мерки се применети во 4 водени обработки кои резултираа со 1 КП по чл. 418б и 418в и 5 кривични пријави по 418б (1 од ЕБПТЛКМ, 3 од РЦ ЈУГ и 1 од СВР Струмица) против 16 лица. Поднесени се 2 КП за употреба на фалсификувани патни исправи како образец со целосен фалсификат и криумчарење на фалсификувани патни исправи по чл 380 за што се пријавени 3 лица. Преку следење со посебните истражни мерки,

⁸ Извор: ЕБПТЛКМ

⁹ При криумчарење на мигранти (КП поднесена од РЦ за ГР-ЈУГ-ПС-Гевгелија) документиран е случај на инволвираност на 2 лица полициски службеници од РЦ за ГР „Север“- ПС за ГН Белановце.

идентификувани се повеќе мигранти и лица вклучени во криминални активности и документираны повеќе транспорты. Од спроведените активности времено се одземени и предадени на суд 8 патнички моторни возила.

Според евиденциите на САИД во МВР откриени се **27 кривични дела** по чл 418 б „криумчарење мигранты“, извршени од **44 сторители**, и **2 кривични дела** по чл 418 в „организирање на група и поттикнување на извршување на кривични дела трговија со луѓе, трговија со малолетно лице и криумчарење мигранты“, извршени од **8 сторители** при што беа прокриумчарени 78 мигранты.

На подрачјето на Република Македонија откриени се вкупно **173 мигранты**, (авганистански, пакистански, сомалиски државјаны).¹⁰

5.2 Кривична постапка

Предмети во работа во Основен суд Скопје I Скопје за кои постапката започнала да се води во 2010 година и продолжила во 2011 година, и предмети кои се воделе во текот на 2011 година со исход со 31.12.2011 година.

Година / Член		Предмети	Обвинети	Ослободени од обвнеиние	Условна казна	Во тек првостепена постапка
2010	Чл 418г ¹¹	2	5	/	/	/
	Чл.418б ¹²	8	12	/	1	/
	Чл.418в ¹³	4	34	2	/	/
2011	Чл.418г ¹⁴	4	13	/	1	2 предмети-6 обвинети
	Чл.418б ¹⁵	31	51	1	1	9 предмети-17 обвинети
	Чл.418в ¹⁶	4	18	1	/	1 предмет -8 обвинети
Вкупно		53	133	4	3	12

Од страна на Основен суд Скопје I Скопје во 2011година зголемен е бројот на изречени казни за сторители на кривични дела во однос на минатата година.

- Во тек на 2011 година постапувано е по 53 предмети во кои се обвинети 133 лица.
- Во тек е првостепена постапка за 12 предмети во кои се пријавени 31 лице.
- Потврдени се пресуди од Апелационен суд во Скопје за 16 предмети,
- Укината е првостепена пресуда и предметот е вратен на повторно одлучување за 4 предмети,
- Првостепена пресуда доставена до странките во 6 предмети,
- Се води жалбена постапка пред Апелационен суд во Скопје за 12 предмети
- и Првостепена пресуда е правосилна за 3 предмети.

¹⁰ Извор: МВР-Сектор за аналитика истражување и документирање

¹¹ Опсег на казна - чл.418г од 1 година затвор до 5 години затвор

¹² Опсег на казна - чл.418б од 7 месеци до 8 година затвор

¹³ Опсег на казна - чл.418в од 10 месеци до 15 години затвор.

¹⁴ Опсег на казна - чл.418г од 1 година до 8 години затвор

¹⁵ Опсег на казна - чл.418б од 6 месеци до 5 години

¹⁶ Опсег на казна - чл.418в од 10 месеци до 7 години и 6 месеци затвор

6. Приоритети за 2012 година

- Реализација на планираните активности според НАП 2009-2012 година.
- Започнување на постапка за изготвување на нова Стратегија за борба против ТЛ и илегална миграција и НАП 2013-2016 година со претходна Евалуација на исполнетоста на НАП 2009-2012 година како и изготвување на Буџет за спроведување на НАП 2013-2016 година;
- Континуирана координација и транспарентна соработка помеѓу сите партнери во борба против трговијата со луѓе во однос на превенција, идентификација и заштитата на жртвите и кривичен прогон на сторителите;
- Спроведување на континуирана едукација и тренинг за зајакнување на капацитетите на инволвираните субјекти во борбата против трговијата со луѓе;
- Давање на поддршка на НВО во спроведување на превентивни активности, особено насочени кон корисниците на услуги;
- Континуирано учество во иницијативите и проектите за меѓународна соработка;
- Поддршка на работата на Центарот на лица – жртви на трговија со луѓе;